

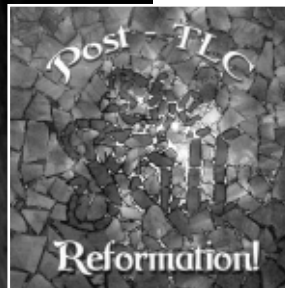

Het arbeidsethos van

Mark E Smith

Mark Edward Smith, geboren in 1957 te Broughton, Salford, Lancashire, Engeland. Beter bekend als Mark E Smith, oprichter en aanvoerder van The Fall, een rockband waarvoor elke kwalificatie of genreduiding tekortschiet, en die de legendarische DJ John Peel tot grootste fan mocht rekenen. Met een output van meer dan 90 platen kun je Smith van veel beschuldigen (onhandelbaarheid, agressie jegens medemuzikanten, alcohol- en amfetamineverslaving), maar niet van luiheid. Wat drijft de man die sneller van bandleiden wisselt dan van onderbroek? De Engelse film- en muziekcriticus – en Fallfan – Neil Young doet een poging het fenomeen Smith te verklaren aan de hand van het recente album *Reformation Post TLC*.

Het begint zorgwekkend genoeg met gelach. 'Ha-ha-ha-ha-ha-haa.' Niet echt gelach, maar een soort zeventelige benadering, verbannen uit de borstkas van Mark E Smith als een bijtend, spottend waarschuwingsschot. Een nors, bronchiaal geblaf. En zo begint

Over! Over! [tijd 4:03], de eerste track van The Falls 26e studioplaat (inclusief compilaties, live-opnames en tussenvormen komt het aantal langspelers op meer dan 90; bezetting van de band rond MES als altijd onderhevig aan constante, vaak snelle wisselingen). Het internet meent: *The Fall is een Engelse postpunkband, opgericht in Manchester in 1976* (knap ingewikkeld om postpunk te zijn tijdens punk, maar vooruit). *Vernoemd naar de Engelse vertaling van Albert Camus' roman La Chute* (de linksige Smith zou volgens de overlevering de voorkeur hebben gehad voor *The Death Sense* of, bij wijze van sardonische provocatie, *The Master Race*). *Kenmerkend zijn hun karakteristieke en vernieuwende muziek, de raadselachtige teksten van leider Mark E Smith en diens lijkzige voordracht*. Smiths arbeidsethos wordt het beste verwoord door Lars von Trier, in een interview op de Deense radio in 2002: 'Wanneer het slecht gaat met de mensen om mij heen, gaat het met mij beter dan ooit.' Het geeft reden tot bezorgdheid over de huidige bezetting van de band (drie van hen Amerikaans, in allerijl gerecruteerd in Arizona en California in mei 2006):

Live At The Witch Trials (Step Forward, 1979)

U begint het beste bij het begin: deze debuutelpée – in weerwil van de titel volledig in de studio opgenomen op 15 december 1978 door een nog geen 22-jarige Mark E Smith – is overduidelijk van groot historisch belang. En hoewel zelfs de grootste Fallfan moeilijk kan volhouden dat dit hun beste of meest consistente werk is, bevat de plaat op zijn minst een handvol parels, waardoor het méér is dan een curiosum voor completisten. In opener *Frightened* snauwt Smith zich op briljante wijze door zijn paranoia heen ('Someone's always on my tracks!'), het ultrakorte *Industrial Estate* verdient zijn plekje in het pantheon van 'back in the day'-punkliederen, en met de monumentale, acht minuten durende afsluiter *Music Scene*, waarin de popbizariteit tot de grond wordt afgebrand, vestigt de Fallvoorman zijn reputatie als de meest vindingrijke, roekeloze en iconoclastische tekstschrijver van zijn generatie.

HOE-THE-FALL
TE-KOPEN

Een ietwat bedrieglijke topvijf
in chronologische volgorde:

Robert Barbato op bas, Orpheo McCord op drums, Tim Pressley op gitaar (ook van de partij: Dave Spurr op bass, Peter Greenway op leadgitaar, Gary Bennett op slag-gitaar; plus mevrouw Smith, Eleni Poulou, op keyboards). *Over! Over!* is overigens een lauwe semi-cover van *Coming Down* (halfvergeten, half af nummer van psychedelica's The United States of America uit 1967/68) en een opzettelijke, verwachtingen smorende, valse start.

Het wordt al snel beter: *Reformation!* [7:23] is 443 seconden vol strakke, kolken-de en zinderende herhaling, volgens 'the three R's: repetition, repetition, repetition' (*Repetition*, 1978). 'Black River...! Fall Motel...! Black River! Fall Motel!' En het wordt nog beter: hoogtepunt (er volgt er nog een) is *Fall Sound* [3:54], onheilswanger en euforisch tegelijk; vier hoekige minuten vol rammelende bassen waarin Smith ons (of alle rip-offbands) nadrukkelijk waarschuwt/veracht omdat wij (of zij) 'have – woken up – to... Fall Sound!' Alle platen zijn documentaires van hun eigen ontstaansproces, met name live-platen, en Fallplaten in het bijzonder (live, studio of daartussenin): Fallsongs zijn vaak impressies van het wezen van The Fall (= Marks gemoedstoestand) op het moment dat die song wordt gecreëerd. Bandleiden in zorgelijke toestand; muziek die vaak op elkaar lijkt; teksten die voor (minstens) 80% zijn geïmproviseerd; voor de rest in-

spiratie, ergernis... De band, bang voor ontslag en/of de volgende felle ruzie, probeert zo goed mogelijk het spel mee te spelen, totdat Smith de dodelijke slag toebrengt. De laatste jaren is Smith (beroemde/berechtete geestverwanten/gelijken: W. Blake [1757-1827]; F. Bacon [1909-1992], W. S. Burroughs [1914-1997], B. Clough [1935-2004], R. Diggs [1969-]) meer dan eens vervallen in een raspend, gorgelend gebrul; voor het ongeoeffend oor een 'geluid' dat nog het meest lijkt op een dronkaard (de eigen-gereide, hardwerkende Smith heeft een voorkeur voor Joseph Holt-bier, gebrouwen in Derby) die per ongeluk zijn valse tanden (Smith draagt een kunstgebit) heeft ingeslikt. De gorgelende brul verklaart, negen van de tien keer, op deprimerende wijze dat Smith zijn interesse, grip en/of bewustzijn heeft verloren... Die tendens wordt op *Reformation Post TLC* gelukkig binnen de perken gehouden: hij steekt even de kop op aan het eind van track 4, een quasi-opgelapte cover van Merle Haggards *White Line Fever* [3:00] waarop Smith, wiens favoriete wijze van

Optreden van The Fall in Doornroosje, Nijmegen (mei 1981)

Mark E Smith en Brix in 1984 (Foto Michael Pollard)

**Slates (Rough Trade, 1981)
Perverted By Language (Rough Trade, 1983)**

De 10"-ep *Slates*, met elke van de zes tracks een absolute winnaar, vormt wellicht de zuiverste, meest compromisloze essentie van The Fall. Het was de eerste Fallplaat die ter ore kwam van de Amerikaanse zangeres/gitariste Laura Salenger, beter bekend als 'Brix'. Ondersteboven van minimeesterwerkjes als *Middle Mass*, *Slates Slags Etc* en *Leave The Capitol* bezocht Brix een Fall-concert in Chicago, werd verliefd op Mark E Smith, trouwde met hem en kwam in de band. Met haar komst kreeg The Fall een tot dan toe ongekennde popesthetiek en glamour, met grotere roem en bijval als gevolg. *Perverted By Language* was de eerste plaat waarop Brix meespeelde: openingssong *Eat Y'self Fitter* zou zo'n impact op de legendarische BBC-DJ en Fallsupporter John Peel hebben gehad dat hij flauwviel toen hij het voor de eerste keer hoorde.

Mark E Smith maakt vrienden (1)

'Weet je wat het is? Ik kan me niet aan muzikanten binden. Ik kan ze niet uitstaan, en het is mijn sterkste kant dat ik, wanneer ik met ze vastzit in een studio, hoor wat zij niet kunnen horen.'

Over The Arctic Monkeys:

'De Oost-Duitsers hadden het bij het rechte eind. Iedere band had een werkvergunning nodig. Dat zouden ze hier ook moeten invoeren.'

'Ze werken harder, Amerikaanse musici – in tegenstelling tot Mancunians (inwoners van Manchester, Smiths woonplaats, red.) die alleen maar staan te huilen om hun mamme, zoals Noel Gallagher.'

'Als je naar Pavement luistert is het net The Fall in 1985. Er zit geen enkel origineel idee in hun hoofd.'

Over New Orders Peter Hook, die Smith in een interview met Johnny Rotten verwart:

'He's a fucking idiot.'

voordracht een geconstipeerd, rauw, proletarisch ge-jank vol vitriool is, tegen beter weten in probeert te 'zingen'. Het nummer vloeit over in een soort jamsessie, *Insult Song* [6:45], een onsamenhangende opvuller vol inside-humor, waarin Smith maffiose schaterlachen voortbrengt tijdens het bedenken van een nieuwe voordrachtsvorm: *sprachgesang stand-up*. Het tempo wordt onder leiding van producer Tim 'Graciellands' Baxter een paar tandjes opgeschreef met *My Door Is Never* [3:39], waarin Smith tegen de achtergrond van een woest voortrollende bas (met de nodige vervorming) de woorden 'My Door Is Always Open... To You' herhaalt, om daarna de woorden 'My Door Will Never Be Open... To You' te herhalen totdat deze banale tekstflarden een kosmische, profetische betekenis krijgen: het nummer zou met gemak twee keer zo lang kunnen zijn (maar dat zou neerkomen op *Systematic Abuse*, zie verderop). Er volgen twee niemendalletjes, één overbodig (*Coach And Horses* [1:49], een overpeinzing over tijdreizen, een idee-schets die wellicht verder wordt uitgewerkt op een volgende plaat, of – waarschijnlijker – tijdens optredens), de ander onweerstaanbaar grappig: *The Usher* [1:18]. Smith klinkt treurig als hij een bescheiden to

This Nation's Saving Grace (Beggars Banquet, 1985)

De toegankelijkste en nog immer populairste van alle Fallplaten, met een van 's bands 'klassieke' bezettingen (Smith, Brix, Craig Scanlon, Steve Hanley, Simon Rogers en Karl Burns), verdient een plaats in welke best of-lijst dan ook, dankzij de track die algemeen wordt gezien als het beste dat de band ooit op single uitbracht: *Paintwork* is een hallucinair, zeseneenhalf minuten durend meesterwerk van vrije associatie, een cut-up-experiment met behulp van bandrecorders waarin Smith niet alleen zoals gebruikelijk fulmineert, maar ook zingt, neuriet en praat – vaak tegelijkertijd. Maar dat is niet alles: op de plaat staan ook nog de vernietigende opener *Bombast* en het duistere Can-eerbetoon *I Am Damo Suzuki*. De cd-versie van *This Nation's Saving Grace* bevat zes essentiële extra tracks, waaronder de apocalyptische rockabillystomper *Cruiser's Creek*.

Mark E Smith maakt vrienden (2)

...en dit keer is het menens. Als we Andi Toma en Jan St Werner mogen geloven, tenminste. De heren van het Duitse Mouse On Mars maakten met Smith onder de naam Von Südenfed onlangs het elektronica-album *Tromatic Reflexions* (Domino), en voor een keer heeft Smith zich naar het schijnt niet gedragen als de gevreesde controffreak. Het resultaat: electrodiscopunk, met de herkenbare Mouse On Mars-sound als warm bad voor de uit duizende herkenbare lijjige stem van de Fall-voorman. De Northern Soul-goes-techno van track *The Rhinohead* laat zelfs een – bijna – lichtvoetige Smith horen. En er zijn plannen voor meer Von Südenfed-platen. Zolang de vriendschap duurt, uiteraard.

do-lijst opzegt, die hem herinnert aan de lessen die hij heeft geleerd (50e verjaardag: 5 maart j.l.) in de afgelopen decennia. Maar klinkt hij werkelijk berouwvol, of is de song een grote Smithiaanse middelvinger naar hen die hem liever veilig binnen de lijntjes zien kleuren? Wie zal het zeggen.

Smiths abstracte/kubistische raspstem verdwijnt bij hoge uitzondering op de achtergrond (of misschien zelfs wel helemaal) als Eleni Poulou de lead zingt op het vrolijke, sixties-achtige kijkje in de celebritycultuur *The Wright Stuff* [5:48]: 'It's the wettest London weather for – in his memory at least – ever.' Hoewel onveranderlijk omschreven als Grieks ('the mad Greek woman... the hydra' – *Insult Song*) onthullen Poulou's Teutonische tonen haar lange verblijf in Berlijn: ze is geen Lotte Lenya (zelfs geen Nico), maar het nummer is een aangenaam tijdverdrijf.

Het saai getitelde *Scenario* [3:24] "eert" Captain Beefhearts *Veteran's Day Poppy*, maar maakt op eigen kracht weinig indruk. *Das Boat* [10:30] sleept zich elf lange minuten voort: onderzeese, ondermaatse geluidscollages met kleuterteksten, als je het al teksten kunt noemen. Gelukkig dan maar dat *The Bad Stuff* [2:23] het gemiddelde weer omhoogkrikt: een in

drieën opgedeeld experiment met gemompelde/geïmproviseerde telefoongesprekken (een onofficieel vervolg wellicht op het sublieme *Last Commands of Xyralothep Via M.E.S.* uit 2003?), dat tot de laatste seconde zijn gewicht in de schaal legt. Smith eindigt met een hoogtepunt: *Systematic Abuse* [8:39], waarin 95 seconden verstrijken voor de titel wordt genoemd, hoewel die tenslotte nog 31 keer wordt herhaald in de resterende zeven minuten - een berouwvolle (of wellicht hatelijke/neerbuijgende) verwijzing naar een boos ex-Fall-lid dat vertrok vanwege Marks 'systematic bullying and abuse'. Antwoord: 'Systematic abuse – it is the truth. Systematic abuse – it is the whole truth...', totdat ook deze woorden een kosmische, profetische betekenis krijgen. Anticlimax: *Outro* (0:36) is een niemendalletje, een instrumentale grap, één keer horen en dan nooit meer.

Reformation Post TLC is voor de helft een geweldige plaat (een fan op het net bespeurt 'een verhaallijn die zoals gewoonlijk half verstopt zit'): *Reformation!... Fall Sound... My Door Is Never... The Usher... The Bad Stuff... Systematic Abuse*. (Wat betreft de rest: *Insult Song*, *The Wright Stuff* en *Scenario* zijn overbodig. *Over! Over!* en *Coach And Horses* het best te vergeten. *White Line Fever* en *Das Boat* een slecht idee. *Outro* zo goed als nietbestaand.) Hou deze zes, voeg de beste tracks van *Fall Heads Roll* uit 2005 eraan toe

Smith en Eleni Poulou tijdens een optreden in het Engelse Holmfirth in maart '07 (Foto Michael Pollard)

(er staan zes of zeven tracks op die de moeite waard zijn) en het resultaat is spectaculair. Het probleem is dat Smith (50, stopte met zijn kantoorbaan te Salford in 1976) regelmatig inkomsten nodig heeft: dat betekent bijna elk jaar een plaat, bijna elke maand optredens. De kwaliteitscontrole daalt. Maar wanneer *The Fall* in vorm is (en op *Reformation Post TLC* is daar meer dan eens bewijs van), vraag je je af waarom anderen het überhaupt nog proberen. In *Twister* (1988) verklaart Smith: '...I dictated my / Autobiography to my biographer / When I heard this tune / My title was *Renegade Genius* / But was interrupted much too soon.' Twee decennia

Reformation Post TLC verscheen op Slogan/PIAS.

later zijn de interrupties overwonnen. Viking Penguin maakt bekend: Mark E Smiths autobiografie, lente/zomer 2007: *Renegade* (€18,99 hardcover). En zo komt ons verhaal, voorlopig, ten einde.

The Infotainment Scan (Permanent, 1993)

The Fall is altijd voornamelijk een cultband geweest, zoals de sardonische titel van hun 'greatest hits'-compilatie *50,000 Fall Fans Can't Be Wrong* al aangeeft. Een enkele single scheerde nog wel eens langs de onderste regionen van de Engelse topveertig, maar in mei 1993 schudde de wereld op zijn grondvesten toen *The Infotainment Scan* binnenkwam op #9. Voor één

keer toonde het Britse publiek een onberispelijke smaak: met een ongewoon hoge 'all killer, no filler'-ratio is de plaat met gemak de meest coherente en bevredigende Fallrelease van de jaren '90. Openingstrack *Ladybird* (*Green Grass*) legt de lat torenhoog, en in songs als

*Paranoia Man In Cheap Sh*t Room* (sic), *Service* en *A Past Gone Mad* toont de tekstschrijver Smith zich – om een van die nummers te citeren – in de 'zenith of his powers'.

50,000 Fall Fans Can't Be Wrong - 39 Golden Greats (Sanctuary, 2004)

The Complete Peel Sessions, 1978-2004 (Castle, 2005)

Tezamen bieden deze twee compilaties een beknopt en toegankelijk overzicht van een ontstellend overvloedig en angstaanjagend eclectic oeuvre. *50,000 Fall Fans* is de ideale introductie voor nieuwkomers: twee cd's met zowat alle bonafide Fallklassiekers, waaronder een rijke verzameling singles en de belangrijkste albumtracks, van *Repetition* uit 1978 tot *Green Eyed Loco-Man* uit 2003. Maar *The Complete Peel Sessions* is het ultieme Fallhebbeding - 26 jaar samengebond op 6 cd's die 24 sessie's omvatten; een totaal van 97 tracks (met talloze hoogtepunten zoals de enige opname van het legendarische *Words of Expectation*) in ruim 7 uur. Overeenkomstig de titel bevat het bescheiden kartonnen doosje alle sessies voor John Peels Radio One-shows tot aan zijn vroegtijdige dood in 2004. Elk huishouden zou er een moeten bezitten. Liefst drie.

Ook aanbevolen (alfabetisch): *Bend Sinister* (1986), *The Frenz Experiment* (1988), *Hex Enduction Hour* (1982), *Palace of Swords Reversed* (1987), *The Twenty Seven Points* (1995).